

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060101

DOM
2018-09-03
Stockholm

Mål nr
M 1837-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-02-07 i mål nr M 1136-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

M.V.

Ombud: Advokat M.E.

Motparter

1. Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun

2. S.W.

SAKEN

Tillsyn med anledning av klagomål på rök från vedeldad badtunna på fastigheten XX i Piteå kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med undanröjande av underinstansernas avgöranden återförvisar Mark- och miljööverdomstolen målet till Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun för fortsatt utredning.

2. Under utredningstiden får eldning i badtunnan ske högst en gång per vecka i högst åtta timmar per tillfälle. Endast torr ved får användas.

Dok.Id 1434249

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.V. har yrkat att målet ska återförvisas till Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun, alternativt att **S.W.** ska förbjudas att elda i sin badtunna eller i vart fall att det meddelas restriktioner som begränsar eldningen.

Miljö- och tillsynsnämnden i Piteå kommun (nämnden) och **S.W.** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.V. har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Eldning i nuvarande omfattning och frekvens utgör en sådan olägenhet för människors hälsa att det är motiverat med begränsningar eller förbud. Av praxis framgår att en avvägning ska göras mellan eldarens behov av att elda och den drabbades behov av att ha en ren och rökfri miljö på sin fastighet. Det är här fråga om eldning som görs under sommaren var tredje dag av rent nöje. Det inlämnade läkarintyget visar att hon är känslig för bl.a. rök. Mark- och miljödomstolen har hållit syn på fastigheten under vintern utan att någon eldning i badtunnan skett, vilket är anmärkningsvärt. Vid kommunens platsbesök var elden därtill under avsvalnande, vilket inspektören inte undersökte. Platsbesöken ger därför ingen ledning i målet. Kommunens utredning har också varit undermålig då kommunen varken har undersökt pannan, rökutvecklingen, bränslekvaliteten, rökinnehållet eller vindförhållandena. Eldningen bör, med hänsyn till förhållandena, förbjudas alternativt begränsas genom restriktioner som exempelvis att anläggningen ska förbättras miljömässigt eller att antalet tillfällen eller antal timmar som eldning sker begränsas.

Nämnden har anfört i huvudsak följande till stöd för sin inställning: Läkarintyget visar att **M.V.** har viss ökad känslighet i luftrören. Vad den ökade känsligheten beror på är dock inte fastställt. Nämnden bedömer fortfarande att eldning i badtunnan inte utgör en störning eller olägenhet för människors hälsa eller miljön i miljöbalkens mening. Detta eftersom eldningen sker i begränsad omfattning, med torr ved samt att

den störande vita röken kommer vid uppstart av kaminen för att sedan bli genomskinlig och luktfri såsom vid besöket den 4 augusti 2015. Störningen bör bedömas som ringa och fastighetsägarens åtgärder som rimliga för att avvärja störningen. Nämnden anser därför att överklagandet ska avslås.

S.W. har anfört i huvudsak följande till stöd för sin inställning: **M.V.** har själv eldat vid flera tillfällen. Hon använde sin badtunna som rekreation förra sommaren efter hårt arbete då hon höll på att bygga ett hus och eftersom sommaren var kall. Ett beslut om eldningsförbud kan bli ett prejudikat i deras fritidshusområde där alla är beroende av vedeldning på ett eller annat sätt. Badtunnan var inte avsvalnande när nämnden var på sitt besök. När man tänder i badtunnan ryker det eftersom rökröret är kallt. När det är uppvärmt minskar rykandet väsentligt och röken syns knappt. Hon eldar huvudsakligen tall och björk.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av de filmer som **M.V.** har skickat in till mark- och miljödomstolen samt där inspelat förhör.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken är alla som bedriver en verksamhet skyldiga att utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Av 2 kap. 7 § miljöbalken följer att kraven på sådan hänsyn gäller i den utsträckning som det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Av 9 kap. 3 § miljöbalken följer vidare att med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter som meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Det ankommer på verksamhetsutövaren att visa att den verksamhet som bedrivs lever upp till de krav som följer av 2 kap. miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Med hänsyn till de hälsorisker som är förknippade med småskalig vedeldning har det utbildats en praxis enligt vilken sådan eldning i tätbebyggda områden, som utgångspunkt, endast får ske i begränsad utsträckning (se bl.a. rättsfallet MÖD 2004:63). För att krav ska kunna ställas med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken måste dock en bedömning göras i varje enskilt fall.

I detta fall är den vedeldade badtunnan placerad i ett sommarstugeområde med förhållandevis tät bebyggelse och på ett avstånd av ca tio meter från gränsen till M.V.s fastighet. Den eldning som förekommer utgör så kallad trivseldning som inte behövs för husets uppvärmning. Det är vidare utrett att badtunnan har använts omkring var tredje dag och ca 12 timmar per tillfälle under sommaren 2017. Av utredningen framgår även att röken periodvis är vit och att M.V., som lider av viss överkänslighet, känner obehag av röken.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att den utredning som nämnden genomfört inte är tillräcklig för att kunna ta slutlig ställning till om, och i så fall i vilken utsträckning, det är motiverat att förordna om begränsningar eller förbud mot eldning i badtunnan. Nämnden har exempelvis inte genomfört någon proveldning eller kontrollerat vedpannans förbränningsfunktion. Enligt en uppgift som S.W. själv har lämnat i målet har hon övervägt att ersätta den befintliga pannan med en ny, mer effektiv. Nämnden har dock inte gjort någon närmare utredning eller analys av den befintliga pannans funktion eller av om ett byte till en modernare vedpanna skulle kunna minska rökutvecklingen och de olägenheter den ger upphov till. Bristen på

närmare undersökningar gör också att M.V.s uppgift om att pannan under nämndens tillsynsbesök var i avsväljande inte kan lämnas utan avseende, särskilt inte som M.V. presenterat utredning som visar att pannan vid flera andra tillfällen alstrat vit rök som slagit ner över hennes fastighet.

Befintlig utredning tyder på att eldning i badtunnan i den omfattning som hittills har förekommit kan medföra sådana olägenheter för människors hälsa att det kan vara motiverat att förordna om begränsningar eller förbud. Utredningen är dock, som anförts ovan, bristfällig i flera avseenden och kan inte läggas till grund för några säkra slutsatser. Under sådana förhållanden finns det skäl att återförvisa målet till nämnden för fortsatt utredning. Därutöver finns det skäl att, i avvaktan på att den utredningen slutförs, förordna om tillfälliga begränsningar när det gäller eldning i badtunnan. Dessa begränsningar bör ta sin utgångspunkt i befintlig praxis angående vedeldning för trivseländamål, bl.a. MÖD 2004:63 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 juni 2017 i mål nr M 5061-16, där eldning i vedspis tilläts två gånger i veckan under fyra timmar vid varje tillfälle. Med hänsyn till att det här är fråga om eldning i syfte att värma upp vatten i en badtunna, vilket kan antas kräva eldning under längre tid, finns det dock anledning att begränsa antalet tillfällen per vecka och i gengäld tillåta en längre eldningsperiod vid varje tillfälle. I avvaktan på att nämnden slutfört sin utredning bör därför eldning tillåtas en gång i veckan under högst åtta timmar vid varje tillfälle. Därutöver bör det föreskrivas att endast torr ved får användas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit f.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsråden Li Brismo och Ralf Järtelius, referent, samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Lena Lidmark.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-02-07
meddelad i
Umeå

Mål nr M 1136-17

KLAGANDE
M.V.

MOTPARTER

1. Miljö- och tillsynsnämnden, Piteå kommun

2. S.W.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län den 19 april 2017 i ärende nr 505-13146-2015, se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn med anledning av klagomål på rök från vedeldad badtunna på fastigheten XX

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 293958

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 08:30–16:30

BAKGRUND

S.W. och M.V. äger fastigheter bredvid varandra i ett fritidshusområde i Piteå skärgård (fastigheterna XX respektive XY). M.V. har till miljö- och tillsynsmyndigheten i Piteå kommun (nämnden) framfört klagomål på att rök vid vedeldning av S.W.s badtunna orsakar besvär för henne. Nämnden beslutade att lämna klagomålet utan ytterligare åtgärd. Som skäl angavs att eldningen var av begränsad omfattning och att S.W. vidtagit tillräckliga åtgärder genom att röja skog och förlänga rökröret. M.V. överklagade beslutet till länsstyrelsen, som avslog överklagandet.

M.V. har överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

M.V. yrkar att S.W. ska förbjudas att fortsätta elda i sin badtunna, alternativt att det meddelas restriktioner för eldningen som i tillräcklig utsträckning begränsar skadeverkningarna för hennes del.

Nämnden och S.W. motsätter sig att länsstyrelsens beslut ändras.

UTREDNINGEN

Parterna har yttrat sig skriftligt i målet och M.V. har lämnat in bl.a. läkarintyg, fotografier och filminspelningar. Inför avgörandet har mark- och miljödomstolen hållit sammanträde och även syn på de aktuella fastigheterna, vid vilket samtliga parter har varit närvarande. Vid sammanträdet har vittnesförhör hållits med M.V.s vän I.S.

M.V. uppger sammanfattningsvis följande. Hon har antecknat att S.W. eldade i badtunnan vid cirka 15 tillfällen under sommaren 2017, ungefär 12 timmar varje gång. Den ved som eldas förefaller vara av skiftande kvalitet. Hon har astma som enbart påverkas av vedeldning och hon upplever obehag från den eldning som sker i tunnan. Under sommaren blir hennes luftvägar inflammerade och

hon kan få hosta. Hon har varit helt besvärsfri sedan den sista gången som det eldades i tunnan, den 11 augusti 2017. Hon blir påverkad även om vinden ligger åt ett annat håll. Hon upplever besvär under hela tiden som det eldas. Hennes egen eldning i kamin och grill kan hon kontrollera själv och då slår inte heller röken ned på hennes gård på samma sätt.

S.W. uppger bl.a. följande. Det kan stämma att hon i somras eldade i den omfattning som M.V. anför. Det finns ett stort antal stugägare i området som samtliga har vedeldad kamin, bastu och/eller badtunna. Även M.V. eldar i sitt fritidshus och i sin utegrill med stark rökutveckling, vilket ibland kan beskrivas som en tjock vit dimma över hela hennes uteplats och tomt. Hon har tänkt att det varit okej att elda samtidigt som M.V. har gjort det. Hon har försökt respektera och visa hänsyn till M.V.s hälsotillstånd och de problem som hon påtalat att hon upplever. Hon har förlängt rökröret till skorstenen på badtunnan och försökt anpassa sin vedeldning, efter bl.a. vindriktningen.

Miljö- och tillsynsnämnden anför bl.a. följande. M.V.s läkarintyg visar att hon har viss ökad känslighet i luftrören, men att det inte är fastställt vad det beror på. Eldningen i badtunnan utgör inte en störning eller olägenhet för människors hälsa och miljö enligt miljöbalkens mening. Omfattningen av eldningen är begränsad och sker med torr ved. Den störande vita röken uppstår mest vid uppstart av kaminen för att sedan bli genomskinlig och luktfri som vid tillsynsbesöket på fastigheten den 4 augusti 2015. Störningen är ringa och S.W. har vidtagit de åtgärder som bedöms rimliga för att avvärja störning.

I.S. har i vittnesförhör uppgett att hon besökt M.V.s sommarstuga vid två-tre tillfällen och hon har särskilt beskrivit ett tillfälle då det eldades i badtunnan. Enligt I.S. var röken då irriterande och störande.

DOMSKÄL

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken är alla som bedriver en verksamhet eller avser att vidta en åtgärd skyldiga att utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och

vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Sådana försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Av 2 kap. 7 § miljöbalken följer att kraven på sådan hänsyn gäller i den utsträckning som det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Av 9 kap. 3 § miljöbalken framgår att med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. I förarbetena anges att bedömningen av vad som är en olägenhet i miljöbalkens mening måste utgå från hur människor i allmänhet uppfattar störningen och kan inte enbart grunda sig på en enskild persons reaktion i det enskilda fallet. Hänsyn måste dock tas till personer som är något känsligare än normalt, t.ex. allergiker (prop. 1997/98:45 del 2, s. 109).

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att balken samt föreskrifter som meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Vedeldning är en sådan verksamhet som kan vara skadlig för människors hälsa eftersom röken från eldningen kan påverka människors hälsotillstånd i fysiskt eller psykiskt hänseende. I praxis har småskalig vedeldning inom tätbebyggt område inte förbjudits, men väl begränsats till några tillfällen under en vecka, s.k. trivseldning (se MÖD 2003:78 och MÖD 2004:63).

Frågan i målet är om eldningen i den aktuella badtunnan utgör en sådan olägenhet som motiverar ett föreläggande om begränsningar eller förbud. Vid bedömningen ska en intresseavvägning göras mellan S.W.s intresse av att få elda i sin badtunna och M.V.s intresse av att undgå olägenhet från besvärande rök.

I målet är det fråga om småskalig vedeldning inom ett fritidshusområde där S.W.s och M.V.s fastigheter ligger bredvid varandra. Vid syn på platsen kunde konstateras att det är fråga om ett inte obetydligt avstånd mellan badtunnan och M.V.s stugor och uteplats. Av utredningen framgår också att S.W. utfört viss trädröjning och förlängt rökröret för att undvika att röken slår ned på M.V.s tomt. I målet är ostridigt att badtunnan används under sommarmånaderna och att förra sommaren uppgick antalet eldningstillfällen till ungefär 15 stycken om cirka 12 timmar vardera.

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att M.V. kan uppleva störning av röken från badtunnan. Domstolen finner dock inte att den aktuella eldningen i nuvarande omfattning och frekvens kan anses utgöra en sådan olägenhet för männi-skors hälsa att den motiverar att det föreskrivs några begränsningar eller förbud.

Domstolen instämmer alltså i länsstyrelsens bedömning att nämnden haft fog för sitt beslut att avsluta ärendet utan ytterligare åtgärd. Vad M.V. anfört och vad som i övrigt framkommit i målet föranleder inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR DOMEN ÖVERKLAGAS, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 28 februari 2018.

Malin Bergström

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Bergström och tekniska rådet Lena Nilsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.